

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

www.lpkts.lt

Trisdešimt antrieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2020 m. lapkričio 27 d.

Nr. 44 (1402)

Žmogus, stovėjęs Lietuvos valstybės atkūrimo ištakose – dim. plk. ltn. Jonas Kliauzas

Visada įdomu, kaip susiformuoja charakteriai žmonių, kurie nebijo tapti lyderiais, prisiimti atsakomybę, tikėti principais ir įkvėpti kitus žmones. Būtent toks išpūdis Lietuvos kariams veteranams susidarė apie Joną Kliauzą, buvusį Lietuvos kariuomenės rezervu karių asociacijos ir vėliau tapusį Karių veteranų asociacijos prezidentą.

Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba. Vilnius. J. Kliauzas - iš kairės antras

Jonas Kliauzas

Šį charakterį užgrūdino nelengva Jono vaikystė. Pirmuosius tryliką metų Jonas augo be tėvo ir be motinos. Jo tėvas Petras Kliauzas 1945 m. birželio 8 d. buvo suimtas už dalyvavimą nuo 1936 m. Šaulių sąjungos veikloje, 1941 m. birželio mėnesio sukilime, 1944 m. įstojimą į Lietuvos laisvės armiją ir dalyvavimą jos veikloje ir ginkluotą pasipriešinimą sovietų valdžiai ir nuteistas 10 metų lagerio, 5 metams su teisių suvaržymu ir turto konfiskavimu. Bausmę atliko įvairiuose lageriuose.

Jonas Kliauzas gimė praėjus septyniems mėnesiams po tėvo suėmimo 1946 m. vasario 10 d. Jono motinai Natalijai Kliauzienei buvo nelengva jau ir su vyresniu sūnumi Raimundu, ji slapstėsi nuo persekiojimų pas gimines, prisistatydavo kita pavarde. Tikriausiai mama jautė, kad tokiomis aplinkybėmis mažyliui negali suteikti nei

saugumo, nei reikiamos globos. O mamos sesuo Julija su vyru Juozu (Petruškevičiais) prieš metus buvo netekę sūnaus. Jie mielai atvėrė glėbį mažyliui, priėmė jį globoti kaip savo sūnų. Jiedu neseniai susituokę dar neturėjo savo namų, tad apsigyveno ištuštėjusiame Jono tėvų name Vabalių kaime, Šačių apylinkėje, Skuodo rajone.

Jo tikra istorija niekas nesidomėjo

Gyvendamas su globėjais, Jonas pabaigė Vabalių pradinę mokyklą, perėjo mokytis į Šačių vidurinę. Metai Vabalių kaime J. Kliauzai išliko kaip vienas šviesiausių prisiminimų. Vėliau, jau būdamas studentu, vasarą grįžęs į tėviškę be galo apgailėstavo, kai vietoje nuostabaus upelio pamatė likus tik griovį ir suniokotas pievas. Sovietų valdžia buvo nusprendusi panaikinti vienkiemius ir darė viską, kad žmonėms būtų nepatogu gyventi, kad jie

persikeltų į gyvenvietes. Tiesa, namas išliko, bet negrįžtamai sunaikinta aplinka paliko skaudų randą J. Kliauzos širdyje.

1956 m. Jono tėvas baigė atlikti bausmę ir tėvai persikėlė gyventi į Druskininkus, kur pasistatė namą. Ten 1965 m. Jonas baigė Druskininkų vidurinę mokyklą, išvyko į Vilnių ir įstojo į Vilniaus valstybinio universiteto Ekonomikos fakultetą, kurį vėliau baigė ir įgijo ekonomisto finansininko kvalifikaciją.

Universitetas J. Kliauzą suvedė ir su žmona Birute. Duktė Irma baigė M. K. Čiurlionio menų mokyklą, studijavo Lietuvos muzikos akademijoje, baigė Zolcburgo menų universitetą, jai suteiktas Menų magistrės laipsnis. Sūnus Marius baigė Vilniaus Gedimino technikos universiteto bakalauro studijas. Vėliau magistrantūrą Aviacijos institute. Jam suteiktas transporto vadybos magistro laipsnis.

Besimokydamas universitete, J. Kliauzas užbaigė privalomąją karinę katedrą. Vienus metus teko tarnauti sovietų armijoje (nuo 1972 m.). Grįžęs iš armijos J. Kliauzas įsidarbino Vilniaus statybos ir remonto trestė Materialinių vertybių apskaitos ir mechanizavimo skyriaus viršininku. Nuo 1976 m. iki 1991 m. dirbo Vilniaus inžineriniame statybos institute (VISI).

(keliamą į 8 psl.)

Jam buvo tik aštuoniolika...

1945 m. liepos 7 d. netoli Diržių kaimo (dabar – Ukmergės rajonas, Deltuvos seniūnija) suimti Didžiosios Kovos apygardos (DKA) būrio vadas Jonas Daškevičius-Papūga su kovos draugu Antanu Šiška-Rytu. Iš Gelvonų areštinės jiedu pabėgo. Tačiau nepasisėkė: jau rugpjūčio 10-ąją vėl suimti. Po trijų savaičių parodomajame teisme Ukmergėje sovietinio Karo tribunolo nuteisti mirti. Antanui pagal malonės prašymą bausmė pakeista 20 metų katorgos. Jonas malonės neprašė: spalio 25-ąją buvo nužudytas NKGB vidaus kalėjime Vilniuje. Palaikai užkasti masinėje kapavietėje Tuskulėnuose. Jam tada tebuvo aštuoniolika...

Jonas Daškevičius-Papūga

Jonas tapo plechavičiu

Antanas ir Marija Daškevičiai gyveno Trakų aps. Žaslių valsč. Putnikų k. Šeima augino tris vaikus: Joną, Juozą ir Genovaitę. Į Bačkonių k., Žiežmarių valsč., jie atsikraustė gyventi 1931 m. Turėjo poros hektarų ūkelį, tačiau Antanas buvo sumanus batsiuovys. 1936 m. jam mirus, Marija sunkiai vertėsi.

Bačkonyys – kaimas už 5 km į rytus nuo Žiežmarių (Kaišiadorių r.). Žinomas nuo 18 amžiaus vidurio. Pokario metais kaime buvo 25 sodybos, gyveno 125 gyventojai.

Jonukas yokiečių okupacijos metais baigė Žiežmarių pradžios mokyklą. Trys vaikai su motina pradėjo sunkią odisėją po Lietuvą – karo metais ieškojo laimės Jiesioje prie Kauno.

Straipsnį skaitykite kitame numeryje

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2021 metams

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 26 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškinių, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt. Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117.
Kaina: 1 mėn. – 3,67; 3 mėn. – 11,02; 6 mėn. – 22,03; 2 mėn. – 44,06 euro.

Žmogus, stovėjęs Lietuvos valstybės atkūrimo ištakose – dim. plk. ltn. Jonas Kliauzas

(atkelta iš 1 psl.)

Kol užėmė neaukštas pareigas, niekas jo tikra istorija per daug nesišė. Savo darbą jis dirbo puikiai, dokumentai buvo sutvarkyti, rūpyba veikė be priekaištų, nuolat universitetą varginusios revizijos baigėsi, nes neberasdavo trūkumų. Todėl instituto rektorius prof. A. Čyras 1979 m. nusprendė pasiūlyti J. Kliauzai ūkio prorektorius pareigas. Buvo netgi išleistas įsakymas apie priėmimą į naujas pareigas. Deja, kaip tik tos pareigos partijos komitetą privertė atidžiau pasidomėti J. Kliauzos istorija.

Pasineria į Sąjūdžio veiklą

Įsakymą apie priėmimą turėjo patvirtinti LKP Vilniaus miesto komiteto 1-asis sekretorius Vytautas Sakalauskas. Įsakymas patvirtintas nebuvo. J. Kliauzą išsikvietė Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras Henrikas Zabulis, paaiškinęs, kad su tokia istorija ir dar esant nepartiniam ne tik nešviečia jokios aukštos pareigos, bet dabar iškilo rimta grėsmė ir esamoms pareigoms, ir net šeimai. Jis pasiūlė užbaigti marksizmo-leninizmo universitetą prie VISI, skirtą universitetų pedagogams. Pabijojęs dėl šeimos J. Kliauzas sutiko, įstojo ir užbaigė šį universitetą kartu su žmona. Tačiau buvo aišku, kad tai tik būtinosios išlikimo priemonės.

Prasidėjus Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio judėjimams, J. Kliauzas visa širdimi pritarė šioms idėjoms, įsijungė į Sąjūdžio veiklą, buvo VISI administracijos Sąjūdžio grupės vadovu. Kaip Sąjūdžio atstovas dalyvavo Vilniaus miesto tarybos rinkimuose ir buvo išrinktas į Vilniaus miesto pirmo šaukimo Deputatų Tarybą. 1990–1995 m. vadovavo Biudžeto ir finansų deputatų grupei. Buvo Teisėtvarų komisijos narys ir visą kadenciją dalyvavo komisijos veikloje.

1989 m. docentams Sausanavičiams įkūrus fondą, skirtą nuo sovietinės armijos besislapstantiems jaunuoliams, būtent J. Kliauzas pasirūpino, kad šis fondas turėtų savo specialiąją sąskaitą, į kurią aukojantieji galėtų pervesti pinigus. Kuo tik galėdavo, prisidėjo prie Sąjūdžio veiklos, dalyvavo susibūrimuose, būdėjimuose, barikadų statymuose. Tačiau J. Kliauzos veiklą gerokai varžė darbas institute, 1990 m. virtusiame Vilniaus Gedimino universitetu.

J. Kliauzos bendramintis, geras pažįstamas (dabar buvęs Lietuvos kariuomenės vadas, dimisijos generolo leitenantas) Arvydas Pocius buvo vienas iš pirmųjų apsilikęs Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos uniformą, vos tik Lietuvos Seimas 1991 m. sausio 17 d. pasiskelbė apie tokios organizacijos įkūrimą. Naujajai tarnybai reikėjo

patikimų žmonių, kurie padėtų pakloti pagrindus tarnybai, kurią reikėjo kurti nuo nulio. Žinodamas J. Kliauzos sugebėjimus tvarkyti ūkį, šios tarnybos Štabo viršininko pavaduotoju dirbantis A. Pocius 1991 m. gegužės mėn. pakvietė J. Kliauzą prisijungti prie SKAT. Suderinus aplinkybes su SKAT štabo viršininku J. Geču, J. Kliauzas nusprendė pereiti dirbti į SKAT štabo viršininko pavaduotoju aprūpinimui (užnugariui / logistikai) nuo 1991 m. rugpjūčio 24 d. Čia dirbo iki išėjimo į atsargą.

Darbas SKAT

J. Kliauzas pradėjęs dirbti SKAT, aprūpinimo tarnybos net nebuvo. J. Kliauzos vadovaujama SKAT pradėjo vykdyti turto apskaitą ir kitus veiklai reikalingus darbus. Pirmomis pasisiūtomis uniformomis SKAT pasipuošė pirmame kariuomenės parade 1991 m. lapkričio 23 d.

1999 m. kovo 3 d. kartu su kitais išėjusiais į atsargą karininkais ir kariais J. Kliauzas dalyvavo Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos kūrime. Jis išrinktas Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos prezidentu ir vykdė šias pareigas iki 2005 m.

Prie Parlamento barikadų 1991 m. J. Kliauzas - viduryje

J. Kliauzai vadovaujant buvo pagaminta asociacijos atributika ir apdovanojimai Lietuvos ir užsienio kolegoms, prisidedantiems prie Lietuvos kariuomenės stiprinimo ir propagavimo.

Su ltn. Nerijaus Treinio pagalba sukurta vėliava, asociacijos nario ženklas ir pasižymėjimo ženklai „Asociacijos sidabro ženklas“ ir „Asociacijos aukso ženklas“ bei „Trijų kalavijų kryžius“.

Rezervo karių asociacijos atstovai buvo kviečiami į kitas NATO valstybes dalyvauti seminaruose, konferencijose ir mokymuose, teko pabuvoti: Švedijoje, Danijoje, Suomijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Čekijoje, Lenkijoje ir žinoma Estijoje ir Latvijoje. Panašius seminarus ir konferencijas asociacija organizuodavo ir Lietuvoje.

2000 m. Lietuvos rezervo karių asociacija buvo priimta į NATO valstybių rezervo karių konfederaciją CIOR asocijuota nare, o

2004 m. birželio mėn. (Lietuvai įstojus į NATO) ir tikrąja jos nare.

2005 m. birželio 4 d. kolegų raginamas J. Kliauzas įkūrė Lietuvos kariuomenės Veteranų draugiją prie Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos. Jos tikslas – palaikyti Rezervo karių asociaciją, kad jos pozicijos nesusilpnėtų. J. Kliauzas išrinktas draugijos vadu ir juo išbuvo iki 2010 m.

Tačiau Rezervo karių asociacijos tuometinė veikla daugelio Veteranų draugijos narių netenkino (draugijai trūko veiklos, renginių), todėl 2010 m. vasarą J. Kliauzos sodyboje grupė veteranų nutarė įkurti savarankišką Karių veteranų asociaciją. Šios asociacijos prezidentu vėl išrenkamas J. Kliauzas.

Aktyviai reiškėsi sporte

Būdamas prezidentu, J. Kliauzas pasirūpino, kad kiekvienas veteranas turėtų savo veterano žiedą. Veterano žiedas pagamintas pagal Šaulių sąjungos žiedo, kuris buvo išleistas 1930 m. Vytauto Didžiojo mirties 500 metų proga, pavyzdį.

Visuose J. Kliauzos biografijos vingiuose liko nepaminėti keli svarbūs dalykai. Pirmiausia sportinė veikla. Visą gyvenimą, kol smarkiai nepašliję sveikata, J. Kliauzas aktyviai sportavo: mokykloje mėtė diską, kūjį ir ietį, stumdė rutulį, važinėjo dviračiu ir slidinėjo, kilnojo svarsčius.

Įstojęs į universitetą J. Kliauzas lankė lengvosios atletikos ir Sambo imtynių treniruotes. Buvo universiteto ir Pabaltijo aukštųjų mokyklų varžybų nugalėtoju, respublikos prizininku ir respublikos Sambo rinktinės nariu. Įvykdė kandidato į sporto meistrus reikalavimus.

10 metų buvo Vilniaus miesto Sambo ir Dziudo federacijos prezidentu, respublikinės kategorijos sporto teisėju. Be to, įkūrė VISI dziudo sekciją ir treniravo VISI studentų rinktinę, kuri tuo metu buvo viena iš stipriausių studentų rinktinių.

1989 m. kartu su Arvydu Pociumi, Antanu Bubneliu ir kitais kolegais įkūrė pirmą nepriklausomą Lietuvos Dziudo federaciją Lietuvoje ir buvo išrinktas jos prezidentu. J. Kliauzas gali pagrįstai didžiulis, kad jam vadovaujant Lietuvos dziudo federacija įstojo į Europos ir Tarptautinę Dziudo Federaciją, o 1992 m. pirmas jau Nepriklausomos Lietuvos dziudo sportininkas dalyvavo Olimpinėse žaidynėse Madride. Šiai federacijai J. Kliauzas vadovavo iki 1993 m. rudens.

Pasiekimai įvertinti

Daugelis J. Kliauzos pasiekimų pastebėti ir įvertinti. Jis buvo apdovanotas ne vienu sporto medaliu ir diplomu. Už pirmo Nepriklausomos Lietuvos Dziudo sportininko delegavimą į Olimpiadą Madride apdovanotas Ispanijos Dziudo federacijos prezidento padėkos raštu, KASP vado padėkos raštais ir vertingomis dovanomis, KA ministro Vardiniu ginklu, vardiniu laikrodžiu ir medaliu „Už nuopelnus“ krašto apsaugai.

Taip pat J. Kliauzas apdovanotas LR Prezidento Sausio 13-osios atminimo medaliu ir pakvietimo į NATO ženklą, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos padėka ir 1-o laipsnio medaliu „Buvome, Esame, Būsime“, Švedijos rezervo karininkų federacijos SVEROF medaliu, Estijos rezervo karininkų federacijos ROK „Sidabriniu kryžiumi“ ir „Garbės ženklu“, Latvijos rezervo karininkų asociacijos RVK 2-os pakopos „Nuopelnų kryžiumi“, NATO valstybių rezervo karių konfederacijos CIOR „Aukso ženklu“ ir Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos pasižymėjimo „Sidabriniu ženklu“ ir „Trijų kalavijų kryžiumi“.

Už nuopelnus Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijai J. Kliauzas 2004 m. suteiktas Asociacijos garbės prezidento vardas.

2016 m. jis buvo apdovanotas Karių veteranų asociacijos „Didžiojo kryžiumi“.

2020 m. spalio 14 d. netekome išskirtinės asmenybės, Lietuvos laisvės gynėjo savanorio, dim. plk. ltn. Jono Kliauzos. Jonas Kliauzas Amžinojo poilsio atgulė Kairėnų kapinėse, Vilniuje.

Amžina šlovė ir garbė Lietuvos laisvės gynėjams.

Plk. ltn. Jono Kliauzos artimųjų ir Lietuvos karių veteranų asociacijos vardu dėkojame Lietuvos kariuomenės vadui gen. ltn. Valdemarui Rupšiui, KASP vadui plk. Dainiui Pašvenskui, KASP Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės vadui plk. ltn. Vaidotui Šidlauskui, Lietuvos kariuomenės sausumos pajėgų Didžiosios kunigaikštienės Birutės ulonų bataliono orkestro fleitininkui srž. Algirdui Tamulaičiui, savanoriams, bendražygiams, visuomeninių organizacijų, remiančių krašto apsaugą nariams, visiems, padėjusiems ir dalyvavusiems palydinti į paskutinę kelionę Lietuvos kariuomenės Karių veteranų asociacijos steigėją ir ilgametį prezidentą dim. plk. ltn. Joną Kliauzą.

Zigfridas JANKAUSKAS.

Gintautas TAMULAITIS.

Aleksandras VITKUS